

Fjärde roten, tomt 8

Kvarteret Perukmakaren

Sextonde roten 1637–57v

Drottninggatan 53 (s. sida Ö. Hamnen –
Ö. vallen)

Åttonde roten 1657h–70

Drottninggatan 53 (södra sidan 4.7 &
4.8)

Lars Carlsson R16 4.8

1638–40, 1652–55: 2 mtl, 1641, 1649–51: 3 mtl, 1642, 1644: 5 mtl, 1643, 1645–48: 4 mtl, Lars Carlsson 1656: 1.20, 1657: 1 (VIII), 1657h: 1.16, 1658: 4, 1659–1662: 2, 1663: 1. Här bosatt ännu 1681

Gregers Morrisson R16 1637: 2 mtl

När *Lars Graf* 1670 hos *accismästaren Anders Mörck* besvärade sig över att inte få nattro för allt buller, som fördes av Lars Carlsson och hans gäster besökarna hävdade han också, att dennes bryggning var olovlig (se 4.5).

Lars Carlssons ekonomi var i varje fall på 1670-talet inte den bästa: Den 28.3.1672 krävde *Arfwed Gudmundsson* exekution på Lars Carlsson. Den 7.3.1673 tillstod Lars Carlsson sin skuld till *Lars Persson Lamberg i Kungsbacka*. Att Lars Carlsson själv först den 10.3.1673 lät uppbjuda en gård på Drottninggatan östan lilla östra hamnen belägen, som han köpt av Anders Bergesson, kan sammanhånga med att gården hade tillslagits *rådman Arfwed Gudmundsson* i betalning, sedan den pantsatts hos denne (se mag. prot. 21.8.1675). Den 21.8.1673 begärde Lars Carlsson nya värderingsmän till gården. Den 28.3.1676 begärde Arfwed Gudmundssons utskickade *Nils Pedersson* exekution på Lars Carlsson. Den 19.2.1677 omtalas Lars Carlssons hus på Drottninggatan, ”vilken Amia i långlig tid i underpant haft”. 4 maj samma år bad Lars Carlsson för sin fattigdoms skull om respit med sin skuld till Amia – han var förvissad om att denne inte ville hans ruin.

Den 20.2 och 19.3.1684 förekom en injuriersak mellan Lars Carlssons hustru *Karin Larsdotter* och *guldsmiden Lars Wallman*. Hustrun till Wallmans *gesäll Baltzar Koppman* hade stulit en ring av Karin och sålt den till Wallman.

Efter begäran den 10.3.1684 av *mäster Daniel Gärtner* värderades Lars Carlssons hus och gård beläget på Drottninggatan öster om lilla hamnen till 300 rdr.

Den 24 nov. samma år vände sig avlidne borgaren Lars Carlssons änka Karin mot inspektören Daniel Swensson, som utan rätt skulle ha beslagtagit ett parti av hennes brännvin. När hon åter löste det av honom var en del borta.

Anders Böker 1681

Knut Pedersson åkare

omtalas här 1681 och fick samma år burskap den 8 december. Som cautionsmän hade han *Joan Öijersson* och *Lars Joensson*. 21 april s.å. klagade han i rätten över *Ingegerd Erikdotter*, som hade lovat gifta sig med honom men förhindrat lysningen. I november detta år anklagades han

och *Margareta Uddesdotter* för lönskaläge av skulten Anders Bengtsson. I justitieprotokollet 1706 (s. 486) omtalas Knut Pederssens änka *Karin Pedersdotter*.

Tydligt är det en ättling och namne som omtalas i samband med *Olof Wessman* 1738, då Wessman säges ha ägt hus och tomt på Spannmålgatan mellan åkare Knut Pettersson och färgare Dahlgrens bakgård.

Någon säkerhet angående vem som efter 1684 hade blev ägare till Lars Carlssons gård föreligger inte men det förefaller som om *familjen Lake* i 4.10 eventuellt med naborätt övertagit gården.

När tomtöreslängderna börjar 1696 och ännu 1710 är det

Sven Olofsson Lake,

som svarar för tomtöret. Eventuellt har han gift sig med Lars Carlssons änka, ty hans hustru *Karin* fick stolrum 16.3.1696. vilket han själv fått 1692. Den 5.2.1689 beklagade sig borgarna Sven Olofsson Lake och *Ambjörn Hansson* över att de hindrats i sin marknadshandel i Jönköping. När *Rosenbäck* hade sett det pass, som sekreteraren på magistratens vägnar hade givit dem, hade han sagt sig icke respektera det utan han dependerade av köpmansgillet och sin instruktion. På Rosenbäckes begäran blev deras bodar i Jönköping tillslagne. *Jockum Hansson bagares hustru Sara Hansdotter* övertog ett stolrum 1714 efter ”Sven Lakes sal hustru Margareta”. Sven Lakes dotter *Maria Svendsdotter* fick stolrum 1707 efter *Truls fiskares hustru*. Gården värderades 1715 till det för gatstumpen ovanligt höga värdet 520 d smt. Där bor då också *en Stina Ahlberg*.

1717 beboddes denna gård i stället av Sven Olofsson Lakes son

Niclas Lake

med hustrun *Rachel Weber*. Hon var dotter till *brännvinsbrännaren Jon Nilsson Weber* (se 4.51, kv. Sparbanken), vars arvingar enligt Gbg bou 1704: 202 var *Erik Jonsson Weber, Roluf Weber, Rachel Weber* och *Anders Warnekes hustru Brita Weber*. Som drängar hos Niclas Lake tjänstgjorde 1717 *Anders Torbjörnsson* och Roluf Weber, pigan hette *Hamfrid Torbjörnsdotter*.

Niclas Lake blev den handelsman, som fadern önskat få bli. I registraturen den 13.1.1707 omtalas (BIIa:17), att köpmansdrängarna Niklas Lake och *Olof Lundgren* varit instämde den 7.2.1706 till Wassbo ting att svara för några i gästgivaregården begångna våldsamheter. Den 1709 fick Niclas Lake burskap i Göteborg som handelsman. Den 16.6.1711 fick han stolrum i domkyrkan efter sin sal. svåger *Jonas Habortsson*, efter vilken bouppteckning företogs den 6.12.1712. Berg (II:7–8, 6) uppger att Habortsson, vars änka gifte om sig med *regementskirurg Alexander Breuer*, var gift med en dotter till Sven Olofsson Lake och att Sven Olofsson Lake, som ”var handlande i Göteborg i början av 1700-talet”, flyttade till Lidköping 1725.

Vistelsen här i 4.8 måste ha varit högst tillfällig, ty den 11.3.1717 lät handelsmannen Niclas Lake uppbjuda (Petter Johanssons änkas) hustru *Catharina Bands* hus och gård (4.111 i kv. Frimuraren), som han köpt för 1 100 d smt. (Den hade tidigare ägts av handelsmannen Hans Olufsson och hans arvingar, sedan av Johan Band, som kallade sig brorson till Hans Olufsson. 1715 beboddes den av Isak Band). Den gården miste Niclas Lake 1725 på grund av en ansenlig fordran, som *handelsmannen Erik Nissen* ägde hos honom: den inropades av *handelsman Christ. Ludvig Gieske*. På auktion inropade Niclas Lake själv 1731 för 655 d smt det utom Drottningporten belägna gamla fattighuset med den där tillhöriga kålgården. Eftersom han icke var i stånd att genast betala pengarna pantsatte han huset och all sin lösa egendom till fattighuset. Framlidne handelsmannen Niclas Lakes son *Olof Lake*, skrev 9.3 1759 och 24.4.1761 (EIIb:99), att han under faderns livstid

hade fått någon undervisning i handelsvetenskapen men efter faderns död för att få nödig utkomst 1746 hade blivit nödsakad att försörja sig genom sjöresor. Han begärde nu burskap och tillstånd att få bedriva någon bondehandel. Hans ansökan avstyrktes av handels societeten, som gärna såg att Olof Lake bedrev annan borgerlig näring.

Gården 4.8 här i kvarteret Perukmakaren ägdes 1720–44 av

borgaren Halvard Larsson

(se 4.7). Han pantsatte den 2.11.1735 för lån av 200 d smt till *Erik Nissen* hus och gård på Holändaregatan mellan musikanten Simon Röhl's hus å västra och böckaren Lars Borgström å östra, varför kommissarie Nissen uppbjöd gården 8.11.1742. Den uppbjöds också *handelsmannen Herr Johan Fredrich Mecklenbourg* den 3.7.1738 för en fordran på 17 d smt.

Halvard Larsson, som redan 1733 kallas sjuklig och fattig, avled Trettondag jul 1743, varefter bouppteckning företogs den 18.4.1744 efter honom och hans 1 1/4 år före honom avlidna *hustru Brita Alin*. Hans "hus och tomt på Drottninggatan mellan tunnbindare Lars Borgstedt i öster och Simon Röhl's änka i väster" såldes den 5.6.1744 på auktion för 600 d smt. Nettobehållningen var 468:27 2/3 daler. Barnen kallade sig *Danberg*. Dottern *Catharina* var gift med *arbetskarlen vid kattuntryckeriet Mårten Andersson*.

Tillsammans med Maria och Johan Danberg ville Catharina i juli 1748 (EIIb:57) lyfta det arv på 117 d smt, som efter föräldrarnas död tillfallit deras broder *Lorentz Danberg*. Han hade redan vistats utomlands i 18 år utan att meddela, om han ännu var i livet. 1745–55 var

borgaren Anders (Hollström) Holmström

ägare. Äldermannen vid hemförarebåtegillet Nils Ericsson, saltmätareälderman Jöns Andersson och hökaren Anders Hollström begärde den 22.4.1748 ett stycke av 600 alnars storlek i fyrkant till tobaksplantering (EIIb:47). Anders Holmström hade 1753 hos sig boende *drängen Anders Larsson*, som arbetade vid hans tobaksplantage och därför var fri från kontribution. Där bodde också *järndragaren Anders Hindriksson*.

Anders Hollström skrev den 2.3.1750 till magistraten (EIIb:63) att han hade blivit tillsagd att ändra taket på sitt på Drottninggatan belägna hus, "vilket nu var inrättat med gavlar och ganska osäkert för eldsvåda." Han hade velat göra det instundande vår men fann det ogörligt, eftersom saxarna eller resningen stod tätt intill och ned på själva trossningen i övra våningen. Han begärde därför att få göra förhöjning med tre eller fyra omlag timmer på huset för att kunna genomföra ändringen.

Till samma adressat skrev hökaren Anders Hollström den 14.7.1751, att han ifrån barndomen hade tillbringat sin tid i andras tjänst här i staden och var borgare här på nionde året Under sin treåriga tjänst som betjänt hos *superkargören August Tabuteau* hade han besökt flera utrikes orter. Därigenom hade han förvärvat sig all möjlig insikt i handel och köpenskap. Han hade under rättat sig om var spannmål och viktualier kunde inköpas i större partier, varför han hade begärt inträde i handels societeten. "Helt oförmodligt hade han fått avslag på sin billiga ansökan." – Tydligen kunde han inte behärska sin lust att handla med spannmål, ty den 12.7.1755 protesterade handels societeten i Göteborg mot att man funnit en otillbörligt stor mängd spannmål hos hökaren Anders Hollström.

Anders Hollströms hustru *Brita Erlandsdotter* hade modern *Maria Olofsdotter*. Av Britas moster *Ingrid Olofsdotter*, änka efter *stadsvaktmästare Petter Bergström* ärvde makarna 1756 gården 4.6.

Redan den 20.9.1755 lånade *perukmakaren Johan Lunds* änka *Brita Svensdotter Lund* (död 1758) 600 d smt av *handelsman Sven Fr. Svensson*, varför hon pantsatte den gård på Drottninggatan, som hon köpt av borgaren Anders Hollström. Egentligen rörde det sig om ett byte, ty hökare Hollström hade genom skiftesbrev dagen förut den 19.9.1755 övertagit Brita Lunds gamla gård 3.24 (kv. Snusmalaren). Han miste den gården genom konkurs 1778.

Det var inte första gången Brita Lund lånade pengar av Sv. Fr. Svensson, ty den 16.4.1751 intygade *Olof Rising* och *Anders Hising*, att de hört Madame Brigitta Lund betala för sin käre son *styrmannen Johan Lund* 219 d smt som han lånat av handelsmannen Svensson. Pengarna hade använts till nödiga kläder och skolgång (EIIb:74).

1760–1800 ägdes gården 4.8 av hennes dotter

jungfru Magdalena Lund.

Å hennes vägnar uthyrde *Jonas Wahlström* till *målaren Johan Ross Jeansson* för 40 d smt på ett halvt års tid från Mikaeli 1762 till därpå följande Påsketid eller sista mars 1763 följande utrymmen: två rum, kök och visterhus på övra våningen åt gården samt en liten vedbod uppe i gården vid trappan. Genom sin nyligen tillsatta förmyndare *kämmären Jacob G. Cederbourg* begärde jungfru Lund handräckning till hans avflyttning vid januari månads slut 1765. Han hade då bebott gården i 2½ års tid (EIIb:116). Nästa hyresgäst blev inte trivsammare. Den 31.5.1766 vände sig Magdalena Lund i brev till magistraten mot sin förmyndare *Jacob G. Cederbourg*, som inte i hovrätten hade bevakat hennes rätt mot hennes hyresgäst *järndragaren Nils Larsson*, som under vistelsen i hennes hus ruinerat åtskilligt. Hennes ansökan hos Kungl. Maj:t om att bli myndigförklarad hade bifallits den 10.7.1765. I brevet (EIIb:116) omtalar Magdalena Lund sin systerdotter *Maria Lisa Ahlman*.

Magdalena Lund förklarade den 4.4.1770 (EIIb:140) i ett nytt brev, att hon befann sig i ett ”siu-keligt och annars till wilkoren swagt tillstånd”. Nu hade hon fått höra, att hennes ”usla syster-son” *perukmakaren Anders Ahlman* inte allenast genom en honom påkommen huvudyra och galenskap oroadde en stor del av denna stadens invånare utan också genom sina galenskaper försatte henne ”fattig ensörjande” i den yttersta livsfara. Hon begärde, att han skulle intagas i stadens hospital.

Som hyresgäster bodde där 1785 *bokbindare Natanael Ekroth* och *skräddare David Wodenbäck*, 1786 *tengjutare Johan Erik Moberg* och 1787 *perukmakare Andreas Wihberg*.

De sista åren av 1700-talet ägde Magdalena Lund gården som ödetomt.

1807 var *snickaren Magnus Lindgren* ägare av denna och halva tomt 4.7 öster härom (uppbud av 4.8 4.10.1802).

Senare uppbud av 4.6–4.8

Segerlindska teaterns intressenter 7.10 1822

Senare uppbud av 4.7–4.8

stentryckare Chr.Petersén.

21.3.1859